

Kysely kunnille lakisääteisistä kuntien tehtävistä ja velvoitteista

Kyselyn kysymykset:

1. Mitä lakisääteisiä tehtäviä tai palveluja tulisi poistaa kuntien tehtävistä?

Kyse ei ole ensi sijassa mekaanisesta ”turhien” tehtävien yliviivaamisesta ”kuntien tehtäväluettelosta”. Sitovassa norminannossa tulisi määritellä vain toiminnan tavoitteet ja oikeudellisesti velvoittavat sisällöt.

Joistain kuntien tehtävistä luopumista olisi syytä harkita, esimerkiksi

- Maksuton aterialue päätoimiselle lukio-opiskelijalle
  - Maksuton asuntola-asuminen lukiokoulutuksessa
  - Suorituskyvyttömyysvakuutuksen valvonta (asuntokauppalaki)
  - Rakennusvalvontaviranomaisen verovalvonta (laki verotusmenettelystä)
  - Asemakaavan ajanmukaisuuden arviointi
  - Työterveyshuollon järjestämisvastuu
- Terveystarkastuksissa määritellään tehtäviä, joiden velvoittavuutta voisi lieventää. Mm. ennaltaehkäisevän toiminnan, neuvonnan antamisen, terveystarkastusten tekemisen velvoitteet. Näistä tulisi olla kirjattuna hyvään kliiniseen käytäntöön ja myöhäishaittojen vähentämiseen tähtäävän toiminnan velvoite ilman varsinaisia säädöksiä mitoituksista.
  - Vaatimuksia tarkastustiheyksien suhteen pitää selvästi vähentää (elintarvikevalvonta, terveydensuojelu, tupakka, kuluttajaturvallisuus)
  - Lakisääteinen työntekijän tapaturmavakuutus: julkiselle sektorille tulee luoda oma järjestelmä joka ei ole riippuvainen vakuutusyhtiöistä.

2. Mitä lakisääteisiä tehtäviä voitaisiin supistaa tai keventää ja miltä osin?

Todistukset terveydenhuollossa

Terveydenhuollossa on lukuisia erilaisia todistuksia, joilla ei ole merkitystä potilaan hoidon kannalta, mutta joita jokin muu viranomainen edellyttää. Tulisi arvioida, voitaisiinko näistä osa todistella muutoin kuin lääkärinlausunnolla sekä väljentää terveydenhuoltolain tulkintaa siitä, mikä on ”hoidon, toimeentulon, opiskelun tai muun vastaavan syyn kannalta välttämätön todistus”.

Palveluiden saatavuus määräajassa

Tehtävien toteuttamista tai palvelujen saatavuutta määräajassa (hoitotakuu) on määritelty useille velvoitteille. Määräaikoja tulee merkittävästi väljentää niissä palveluissa, joissa määräajat eivät olennaisesti vaikuta potilaan tai asiakkaan terveyteen ja/tai hyvinvointiin.

Suunnitelmat

Kunnalla on 85 eri suunnittelovelvoitetta. Suunnitelmien laatimisvelvoitteita on vähennettävä ja siirryttävä yleisen tason suunnittelovelvoitteeseen.

Palvelukokonaisuuksien uudelleen arviointi

Pienempiä, laajentuneita palvelukokonaisuuksia läpikäymällä menoja voidaan vähentää edelleen:

- Suun terveydenhuollossa voidaan palata aiemmalle, vuoden 2001 tasolle;
- Neuvolatoiminnassa, koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa sekä lasten ja nuorten suun terveydenhuollossa voidaan palata aiemmalle, vuoden 2010 tasolle;

- Vammaispalvelulain mukaisen kuljetuspalvelun matkamäärät ja henkilökohtaisen avun tuntimäärät voidaan laskea nykyistä alemmalle tasolle, koska pääosa palveluja käyttävistä tulee jo nyt toimeen enimmäismäärää pienemmillä määrillä.

Terveydensuojelulain mukainen ilmoitusvelvollisuus

Valvira poisti 2015 säännöllisestä terveydensuojelulain mukaisesta valvonnasta seuraavat kohteet:

- eläinten pitoon tarkoitettu rakennus tai aitaus asemakaava-alueella tai muulla vastaavalla alueella
- bingohallit, pelisalit ja -kasinot, tanssisalit ja -lavat
- kirkot, merimieskirkot sekä muut uskonnollisten yhdistysten tilat
- luentosalit ja auditoriot muualla kuin koulujen tai oppilaitosten yhteydessä
- teatterit, elokuvateatterit, ooppera- ja konserttisalit, sirkukset, baletti-, juhlahuoneistot sekä muut esityksiin ja tapahtumiin tarkoitettut sisätilat
- muut kokoontumis- ja juhlahuoneistot
- työtilat asuinrakennuksessa tai alueella, jossa on asuinhuoneistoja
- parturi- ja kampaamotoiminta
- solarium
- hautausmaat, yksityiset hautapaikat ja eläinten hautausmaat
- muut vastaavat laitokset tai huoneistot, joissa harjoitetusta toiminnasta saattaa aiheutua käyttäjälle terveyshaittaa

Kohteet kuuluvat edelleen ilmoitusvelvollisuuden piiriin ja ilmoituksista tehdään päätös (TsL 13 §). Tämä taas edellyttää tarkastusta paikan päällä. Osa listalla olevista kohteista tulisikin poistaa myös ilmoitusvelvollisuuden piiristä.

3. Mitä lakisääteisiä palveluja koskevia menettelytapavelvoitteita tulisi vähentää? Mitkä ovat suurimpia tuottavuuden parantamisen esteitä?

Suosituksien on palautettava alkuperäisen tarkoituksensa mukaisesti suositusten asemaan. Niitä ei tule käyttää tulkinta-aineistona tuomioistuimissa ja lainvalvontaviranomaisissa.

Asiakastietoa koskeva lainsäädäntö

Kanta-palvelut, potilaslaki, terveydenhuoltolaki, sosiaalihuoltolaki, sosiaalihuollon asiakaslaki jne. ovat kehittäneet ympärilleen moniportaisen suostumus-kielto-informaatioviidakon, joka on vaikeasti tulkittava juristille tai tietosuojavastaavalle puhumattakaan palvelutyöntekijöistä. Tarvitaan yhtenäinen sosiaali- ja terveydenhuollon tietojen käsittelyä ohjaava lainsäädäntö, joka tukee sote - integraation ja asiakkaan palvelukokonaisuuksien edellyttämää tietojen yhteiskäyttöä.

Henkilötietoihin (mm.henkilötietolaki, julkisuuslaki) liittyvä lainsäädäntö tulee uudistaa. Tällä varmistetaan valtakunnallisiin ja alueellisiin rekistereihin tallennettavien sote -tietojen käyttömahdollisuus myös toissijaisissa käyttötarkoituksissa, jotka kuitenkin ovat kuntien vastuulla olevaa viranomaistoimintaa. Tällaista on esim. tietojen käyttö palvelujen yksilölliseen kohdistamiseen, tutkimukseen, tiedolla johtamiseen ja rekistereihin.

Kuuleminen

Kuulemisella tarkoitetaan keskeisten sidosryhmien näkemysten, tietojen ja kokemusten hankkimista valmisteilla olevasta asiasta. Sidosryhmät voivat osallistua säädösten valmisteluun tai heidän näkemyksiään kuullaan muilla tavoilla valmistelun kuluessa esimerkiksi lausuntokierrosten, kuulemistilaisuuksien tai keskustelufoorumien välityksellä. Sidosryhmiä ovat muun muassa viranomaiset, asiantuntijat, järjestöt, yritykset ja kansalaiset. Kuulemisvelvoitteita on lukuisissa eri laeissa. Kuulemisvelvoitteiden toteuttaminen lain edellyttämällä tavalla aiheuttaa kunnille runsaasti ylimääräisiä kustannuksia ja näitä velvoitteita tulisi arvioida uudelleen.

Teattereiden, orkesterien ja museoiden valtionosuus

Henkilötyövuosiin perustuva valtionosuus ei kannusta taloudelliseen toimintaan ja tuottavuuden lisäämiseen. Henkilötyövuosiin perustuvasta valtionosuusjärjestelmästä tulisi luopua ja ottaa käyttöön paremmin palvelujen taloudellisuutta ja tuottavuutta tukeva valtionosuusperuste.

4. Mitkä henkilöstön kelpoisuusehdot tai henkilöstörakennetta koskevat normit johtavat kunnassanne lisäkustannuksiin tai käytännön ongelmatilanteisiin?

Erityisesti sosiaali- ja terveystoimi on henkilöstövaltainen. Lakien ja asetusten tulisi mahdollistaa se, että palvelujen toteuttajalle jää liikkumavaraa järkevän henkilöstörakenteen suhteen. Henkilöstömäärä on määritelty laitoshuollossa, sijaishuollossa, kasvatusta ja perheneuvonnassa sekä etsivässä nuorisotyössä. Henkilöstön koulutus rakenne on määritelty ensihoitopalvelun järjestämisessä, yli 75-vuotiaiden sosiaalihuollon tarpeen arvioinnissa sekä sosiaalihuollon tarpeen arvioinnissa kiireellisissä tapauksissa Henkilöstömäärä, koulutus rakennetta ja henkilöstön kelpoisuutta koskevaa säätelyä on purettava tai ainakin järjeistettävä.

Kirjaston vakanssien kelpoisuusvaatimuksia tulisi lieventää

5. Missä lakisäätöisissä asioissa kuntanne tarvitsisi lisää toimintavapautta?

Apteekkilainsäädännön uudelleen arviointi. Lääkehuollon toteuttaminen siten, että kotihoidon asiakkaille voidaan toimittaa kaupungin lääkkeitä annosjakeluna. Apteekkien kilpailuttamisen mahdollistaminen tilanteissa, joissa asiakkaille myönnetään toimeentulotukea lääkkeisiin.

6. Millaisia kokeiluja kuntanne haluaisi tehdä?

Tuloksellisuuteen ja vaikuttavuuteen perustuvaa teattereiden, orkesterien ja museoiden valtionosuutta.

Lääkärintodistusten korvaaminen tietoteknisillä ratkaisulla: samalla kun lääkäri kirjaa potilaskertomukseen johonkin sairauteen liittyviä asioita, älykäs järjestelmä voisi kysyä, mitä lääkäri on mieltä kyseisen sairauden vaikutuksesta ajokykyyn tai työkykyyn, poimia lääkkeitä korvattavuuteen liittyviä asioita järjestelmästä ja kirjoittaa lausuntopohjaa jo valmiiksi.

Työllisyyden edistämisen yhden toimijan malli. Mallissa valtio siirtää kaupungille kokonaisvaltaisen vastuun resurssineen työllisyydestä.

Koulujen loma-aikoja siirretään eurooppalaisen käytännön mukaisiksi Varsinais-Suomessa, Satakunnassa ja Ahvenanmaalla.

7. Missä asioissa lakisäätöisten kunnallisten maksujen maksupolitiikkaa tulisi vapauttaa?

Asiakasmaksulain- ja asetuksen poistaminen. Kunnat voisivat itse määrittellä asiakasmaksujen tason. Asiakasmaksuissa riittäisi määrittely, että maksut eivät saisi ylittää palvelun tuottamisesta aiheutuvien kustannusten määrää eivätkä maksut saa vaarantaa asiakkaan terveyttä tai toimeentuloa. Tälläkin hetkellä esimerkiksi asumispalveluista perittävää asiakasmaksua ei ole laissa eikä asetuksessa määritelty. Maksut ovat kuitenkin pysyneet kohtuullisina. Tämä voi olla myös vetovoimatekijä ja mahdollisuus ohjata asiakkaita/potilaita tarkoituksenmukaisten palvelujen piiriin.

Tulisi arvioida mahdollisuutta periä maksu käyttämättä ja peruuttamatta jätetystä vastaanottoajasta laajemmin myös eri sosiaalipalveluissa. Tämä tulisi mahdollistaa myös maksuttomissa vastaanottoissa.

Terveystieteiden mukainen lääkkeitä jakamien tulisi arvioida uudelleen. Terveystieteiden, sairaalan tai muun toimintayksikön avovastaanotolla annettavat lääkkeet kuuluvat toimintayksikön

vastuulle silloin, kun lääkkeen antaa lääkäri tai hammaslääkäri taikka lääkärin tai hammaslääkärin valvonnassa muu terveydenhuollon ammattihenkilö. Muiden lääkkeiden osalta omavastuu on noin 600 €/vuosi, mutta jos lääke kuuluu terveystieteiden keskuksen jaettaviin omavastuuta ei ole. Tämä asettaa ihmiset eriarvoiseen asemaan.

Sairaanhoidon palveluihin sisältyvät hoitotarvikkeet. Hoitotarvikkeiden osalta olisi mahdollista säätää potilaille omavastuuosuus.